

Nr. 258 (3232)
30. oktoobril 1954

„Zaporoožlane Doonau taga“ RAT „Estonias“

Eile õhtul esietendus ENSV Riiklikus Akad. Ooperi- ja Balletiteatris «Estonia» uue lavastuse nä S. Gulak-Artemovski kolmevaatuseline rahvalik muusikaline komöödia «Zaporoožlane Doonau taga».

Teose autor — Semjon Gulak-Artemovski sündis Ukrainas 1813. a. Juba varajases nooruses paistis ta silma haruldase muusikalise ande ja hea lauluhäälega. Õppides Kilevis astus ta linna ühte parimasse laulukööri ja võttis aktiivselt osa muusikalisest tegevusest. Kahekümne viie aastaseks püüdis noormees pääseda hoovkonna Laulukapelli, kus kapellmeistrina neil aastail töötas kuulus vene helilooja Mihhail Glinka. Kahjuks aga kapellis vabu kohti ei olnud. Vaatamata sellele ei lasknud M. Glinka Peterburi saabunud andekat noort lauljat koju tagasi sõita. Ta võttis laulja enda juurde ja andis viimasele eraviisil laulutunde. Et S. Gulak-Artemovskil avaneks võimalus laulu edasi õppimiseks Itaalias, organiseerisid M. Glinka, A. Dargomõzski ja teised muusikud lauljale kontserdi. S. Gulak-Artemovski sõitis Itaaliasse, kus ta õppis mitu aastat ja esines ühtlasi Firenze ooperiteatris solistina.

1842. aastal tuli laulja Venemaale tagasi ja astus Peterburi Suurde Teatrisse, kus töötas 22 aastat, esinedes paljudes ooperites kandvates osades. Kui väljapaistev näitleja esines Gulak-Artemovski suure menüuga ka sõnalavastustes draamateatris.

See andekas ooperilaulja ja näitleja tegelas ka heliloominguga. Sel alal on ta silmapaistvamaks saavutuseks populaarne muusikaline komöödia «Zaporoožlane Doonau taga». Teose kirjutas autor 1863. a. ajaloolase N. I. Kostomarovi libreto järgi. Samal aastal 14. aprillil tuli komöödia Peterburi Suures Teatris lavale ning kasakas Ivan Karassi osas esines autor ise. Komöödiat kirjutas hiljem kirjanik G. Šipov ajalooliste dokumentaalsete materjalide põhjal uue libreto, mida seni ni kasutatakse.

Muusikalise komöödia «Zaporoožlane Doonau taga» tegevus sünnib türklaste poolsel Doonau kaldal, kuhu pärast Zaporoožje Setši hävitamist jäi osa kasakaid.

Pidades zaporoožlasi oma alamaiks, sunnivad türklased neid osa võtma türki sõjalisest üritusest, kuid kasakad jäävad, vaatamata türklaste tugevale vastusurvale, ustavaks oma kodumaale ja komöödia lõpeb kasakate võiduga. Selles rahva-

likus komöödias esineb terve rida mählakaid kujusid. Haaravalt on antud vana, tugeva huumorimeelega, elutark kasakas Ivan Karass ja tema elujõuline ja üliagar naine Odarka. Sümpaatselt on kujutatud tarmukas, noor kasakas Andrei Netsai, noor kasakatar Oksaana ja teised kasakate kujud. Komöödias esineb ka zaporoožlaste kuulsa kirja kirjutamise stseen türki sultanile.

RAT «Estonias» on rahvaliku muusikalise komöödia «Zaporoožlane Doonau taga» lavastanud ENSV teeneline kunstitegelane, Stalini preemia laureaat Aleksander Viner. Näitejuhiks on Valter Luts.

Kasakas Ivan Karassi osas esinevad ENSV teeneline kunstnik, Stalini preemia laureaat Aaro Pärn ja Ott Raukas, Odarka osas — ENSV rahvakunstnik, Stalini preemia laureaat Elsa Maasik ja ENSV teeneline kunstnik Marta Rungi. Oksaanat kehastavad ENSV teeneline kunstnik, Stalini preemia laureaat Meta Kodanipork, Silvia Urb ja Ester Lepa, Noort kasakat Andrei Netsaid — ENSV teeneline kunstnik Viktor Gurjev ja Enno Eesmaa. Kirjutaja Prokopi osa täidab Alfred Mering. Teistes osades esinevad Juhan Jürgo, Jaan Johanson jt.

Piildil: Enno Eesmaa Andrei Netsai ja Silvia Urb Oksaana osas.

N. GOLDSCHMIDT